

1945. aasta varakevadel tuli Eesti laskurkorpuse võitlejail asuda lahingutesse vaenlase kaitse läbimurdmiseks Kuramaa metsasel ja soisel maastikul. 16. märtsi õhtul võis korpuse komandör kindralleitnant L. Pärn armeejuhatajalt saadud lahinguüleandmise tähtsuseks anda diviisidele lahingukäsu. Korpuse alustas läbimurret kitsal, 2,5 kilomeetri laiusel rindelõigul. Tulejõu tegevdamiseks oli talle juurde antud kuus suurtükiväepolku ja kaks suurtükiväebrigaadi. Lisaks sellele oli ettevalmistava suurtükiväe ajal korpuse käsutusse ka vasakpoolse naabri — 85. laskurdiviisi suurtükivägi, mis ühtekokku tegi 211 suurtükki ja miinipildujat ühe läbimurdekilomeetri kohta. Ettevalmistava suurtükiväe ajal lasti välja 50 000 mürsku ja miini. Et vaatlustingimused suurtükiväe juhtimiseks ja vaenlase kaitsesüsteemi avastamiseks olid halvad, ei saanud pealetung arenedagi nii hoogsalt, kui oli ette nähtud.

354. laskurpolk, kes alustas pealetungi Kleinas—Baltjärve joonel, jõudis 500—600 meetrit vaenlase kaitse sügavusse. Läbimurde laiendamiseks saa-

tis diviisi komandör 354. laskurpolgu paremal tiival lahingusse veel 300. laskurpolgu Kalna suunas. Enne Jelgava—Liepāja raudtee läbilõikamist ületasid meie polkude võitlejad raudteest lõunas voolava oja. Kui suurtükid järele jõudsid, koondas diviisi suurtükiväe juhataja S. Reskov kogu tule ojale ja raudteetammile. Vapralt võitlesid 23. suurtü-

kipolgu sõdurid. Haavatud vanemleitnant J. Valtin ei lahkunud vaatlushpunktist, vaid jätkas divisjoni luure juhtimist. Lahinguüleannete täitmist jätkasid ka jefreitolid H. Treisal, O. Lutsepp ja R. Roosaar. Vaenlase positsioonide vallutamise peaaraskuse võtsid enda kanda jalaväelased. Mehiselt võitles 354. laskurpolgu 3. pataljon major E. Kevvai juhtimisel. Pärast suurtükiväe tulelööki ründas vaenlast esimesena kapten I. Savostkini rood. Läbi jääkülma vee ületasid sõdurid oja ja jätkasid vaenlase jälitamist raudtee suunas. Ennastsalgavalt võitlesid kommunistid J. Lipp ja A. Sarbo, kes hävita-

sid vaenlast automaaditule ja käsigranaatidega.

Raudtee juures tulid hitlerlased tankide toetusel vasturünnakule. Seersant A. Vilba suurtükimeeskond, kes märkas lähenevat tanki, tulistas väkkiirelt ja peatas vaenlase tanki. Oskuslikult kasutasid rēlva ka tankitõrjepüssidega sõdurid. Jefreitor T. Kaasik ja punaväelane J. Paan peatasid kogupaukudega veel teisegi tanki. Vaenlane löödi tagasi.

Eesti laskurkorpuse Kuramaal

Aeglaselt, kuid järjekindlalt läksid 354. ja 300. laskurpolgu võitlejad edasi. Poole seitsme paiku õhtul ületati raudteetamm. 300. laskurpolk lõikas läbi Blidene jaama ja Kaulicase mõisa vahelise tee. Päeva jooksul oli suudetud umbes kilomeetri laiusel rindel tungida kolme kilomeetri sügavusele vaenlase kaitseesse. Ees seisis aga hitlerlaste väga tugevasti kindlustatud punktid.

Järgmisel päeval sai rühmakomandör leitnant J. Kunder lahingu käigus roodukomandöriks hävitada eesseisva kõrgendiku nõlval asuv dzõtt, mille ambrasuurist tulistas raskekuulipilduja. Rühma-

mandör moodustas blokeerimisgruppi ja asus seda ise juhtima. Lahinguüleannet täites hõrenesid võitlejate read silmanähtavalt. J. Kunder tegi hüppe dzõti suunas ja heitis sinna käsigranaate. Ent kuulipilduja vaikus vaid hetkeks. J. Kunder sai haavata. Ka ei olnud tal rohkem granaate. Siis võttis ta oma jõu kokku ning tõusis kogu pikkuses viimsele rünnakule.

Tema kaasvõitlejad olid leitnant J. Kunderi kangelas-

teo tunnistajateks hetkel, mil nende komandör kattis oma kehaga tuldsülgava kuulipilduja laskeava. Rühmakomandöri kangelastegu tagas roodu ja kogu pataljoni rünnaku edu. Leitnant Jakob Kunderile anti postuumselt Nõukogude Liidu kangelase nimetus. Veel samal päeval hävitati suurtükiväe kahe laskurroodu ühiste jõupingutustega kolm vaenlase dzõtti ning õhtuks vabastati kõrgendik lõuna pool raudteed, teerist ja kindlustatud punktiks muudetud Pils-Blideni mõis.

Eesti laskurkorpuse sõjamehed mäletavad hästi lahinguid, mida peeti fašistide soomusrongiga. See Broceni suu-

nast sõitev rong tulistas pidevalt 249. laskurdiviisi lahingukordi ja püüdis igati pidurdada allüksuste edasilükkumist. Vaenlase soomusrongiga asus esimesena võitlusse seersant E. Joosti suurtükimeeskond. Tabavate laskudega pandi põlema kaks platvormi. Soomusrong taandus. Siis õhkisid leitnant L. Haljaste saapöörid jalaväelaste poolt hõivatud raudteetammi, et takistada soomusrongi tagasitulekut.

Üks raskemaid heitlusi eesti sõjameestele oli Kaulicase mõisa ja selle tugevasti kindlustatud ümbruse hõivamine, vaenlase rünnakute tagasilöömine ja kättevõidetud edu kindlustamine. Eesti korpuse pealetungilahingud Kuramaal ida pool Saldust olid kestnud 17. kuni 22. märtsini. Sellel ajavahemikul kiilusid korpuse väeosad kuue kilomeetri laiusel rindel kuni seitsme kilomeetri sügavusele vaenlase kaitseesse. Läbimurre vaenlase kaitsest maksis kallist hinda. Ometi loodi nende lahingutega soodsad eeltingimused 1. loogiarmee ja 22. armee pealetungiks, mis arenes 21. märtsist kuni 2. aprillini. Selle aja jooksul vabastati üle saja asustatud punkti ja jõuti välja Viesante jõe lõunakaldale Abava jõe ja Bratuži vahelises lõigus.

Hans MANNERMAA (ETA)